

Kutadgu Bilig Yazarı Yusuf Has Hacip

Kutadgu Bilig Konusu Önemi Özellikleri Hakkında Kısa Bilgi

Türklerin İslamiyet'i kabul etmesinden sonra XI. yüzyılda ortaya konulan ilk mesnevi türünde eser, **Yusuf Has Hacip**'in tahminen 1070 yılında yazdığı "**Kutadgu Bilig**" adlı eserdir. Bu eser Karahanlılar'ın hükümdarı Tabgaç Buğra Han'a sunulmuştur. Kitap mutluluk veren bilgi anlamına gelir. Kitabın giriş kısmında Yusuf Has Hacib, okuyana kutlu olsun ve yol göstereyim diye kitaba Kutadgu Bilig adını verdiğini söyler. "Kutadgu Bilig" aynı zamanda siyasetname özelliği taşır. Eserin Fars etkisi taşıdığı söylenebilir. Mesnevi türünde yazılan Kutadgu Bilig 6645 beyit ve 173 dörtlükten oluşur. Aynı zamanda **Türk edebiyatında yazılmış ilk mesnevi** olma özelliği taşır.

Arapça ve Farsçanın, Türkçe üzerinde etkili olduğu dönemde eserin Türkçe yazılmış olması önem taşımaktadır. Eserde Yusuf Has Hacib, Türkçeyi çok iyi kullanmıştır. **Kutadgu Bilig**'te Yusuf Has Hacib, dünyada ve ahirette kişinin mutluluğa ulaşmasının yollarını anlatırken daha çok devlet adamlarında olması gereken özellikler üzerinde durmuştur. Bu bakımdan didaktik bir özellik taşıyan eser, dört kişi ve dört kavram üzerinden anlatıldığı için aynı zamanda alegorik bir eser olma özelliği de taşır. Eserin kahramanlarından Kün Togdı (Hükümdar) adaleti, Ay Toldı (Vezir) saadeti, Ögdülmiş (Vezirin oğlu) akli, Odgurmış (Vezirin kardeşi) ise akıbeti temsil eder.

Aşağıdaki metin, beyitler hâlinde yazılmış ve "Mutluluk Veren Bilgi" anlamına gelen Kutadgu Bilig'ten alınmıştır. Kutadgu Bilig, İslamiyet'in etkilerinin görüldüğü ilk eserdir. Döneminin edebî eser özelliği taşıyan ilk örneğidir. Geçiş Dönemi XI-XII. yüzyılları kapsamaktadır. Okuduğunuz metinden de anlaşılacağı üzere metnin içeriğinde ve dilinde İslamiyet'in etkisi görülmektedir. Metinde yaratıcıya olan bağlılık ve O'nun yüceliği dile getirilmiştir. Okuduğunuz metin, mesnevi tarzında yazılmıştır. Metnin aruzu feülün / feülün / feülün / feül kalıbıyla yazılmıştır.

TANRI AZZE VE CELLE ÖVGÜSÜNÜ SÖYLER

Bayat atı birle sözüg başladım
Törütgen igidgen keçürge idim

Öküş ögdi birle tümen ming sana
Ugan bir bayatka angar yok fena

Yağız yir yaşıl kök kün ay birle tün
Törütütti halayık öd ödle bu kün

Tiledi törütütti bu bolmış kamug
Bir ök bol tidi boldı kalmış kamug

Kamug barça munlug törütülmüş
Mungı yok idi bir angar yok işi

Ay erklig ugan mengü mungsuz bayat
Yaramaz seningdin adınka bu at

Ulugluk sanga ol bedüklük sanga

Seningdin adın yok sanga tuş tenge

Aya bir birikmez sanga bir adın
Kamuğ aşnuda sen sen öngdün kidin

Kutadgu Bilig Günümüz Türkçesiyle

Tanrı adı ile söze başladım Yaratan, besleyen, bağışlayan Rabb'im.

Pek çok övgü ile binlerce sena,

Kadir ve bir Tanrı'ya yoktur fena.

Kara yer, mavi gök, güneş, ay, gece,

O yarattı varlık, gündüz, zamane.

Diledi, yarattı kamu mevcudu,

Her dileği "ol" deyince oldu.

Tamamiyle muhtaçtır yaratılmış,

İhtiyaçsız Tanrı'dır, ona yok eş.

Ey güçlü, kadir, sonsuz, ihtiyaçsız Rabb'im! Yakışmaz senden başkasına bu isim.

Ululuk şenindir, büyüklük senin,

Senden başka yok senin eşin, dengin.

Ey bir Tanrı, sana şerik koşulmaz,

Senden önce ve sonra hiçbir şey olmaz.

Kutadgu Bilig Özellikleri Nelerdir Maddeler Halinde

□ Yusuf Has Hacıp, okuyanlara yol gösterip mutluluk versin diye "Mutluluk Veren Bilgi" adını verdiği eserini 1069- 1071 yılları arasında yazarak Karahanlı hükümdarı Tabgaç Buğra Han'a sunmuştur.

□ Ayet ve hadislerle dayanarak öğütler verdiği için İslami, Karahanlılar hakkında bilgi verdiği için tarihî, sosyal kurumlardan bahsettiği için sosyal, ideal bir hükümdarın nasıl olması gerektiğini belirtti için siyasi, orduya geniş yer ayırdığı için askerî, bilgi ve nasihat verdiği için didaktik, üstün bir edebî değere sahip olduğu için edebî, tüm bunları çeşitli sembollerle anlattığı için alegorik bir eserdir.

□ İslam kültürü etkisindeki Türk edebiyatının edebî değer taşıyan ilk eseridir.

□ Devlet adamlarına öğüt verdiği için **Türk edebiyatının ilk siyasetname örneği**dir.

□ Türk edebiyatındaki **ilk mesnevi** örneğidir.

□ Mesnevi nazım şekliyle yazılan eserde 6645 beyit ve 173 dörtlük vardır. Mani şeklinde kafiyelenen dörtlükler beyitlerin arasına serpiştirilmiştir. Dolayısıyla eserde hem aruz hem hece ölçüsü kullanılmıştır.

□ Hakaniye Türkçesiyle (Karahanlı, Çağatay Türkçesi) yazılmıştır.

- Eserin, Fergana, Kahire ve Viyana'da bulunan üç yazma nüshası vardır.
- Dil, edebiyat ve kültür tarihimizin en önemli eserlerindedir.

□ Alegorik (sembolik) bir anlatımı vardır. Kanun, saadet, akıl ve akıbet'i temsil eden dört sembolik kahramanın konuşmaları, sohbetleri, tartışmaları tiyatro havası içinde ve canlı bir anlatımla verilmiştir. Semboller aracılığıyla, karşılıklı konuşma şeklinde öğütler verilen eserdeki sembol kişiler ve temsil ettikleri kavramlar şunlardır:

Kişinin adı	Kişinin Temsil Ettiği Kavram	Kişinin Eserdeki Konumu
Kün Togdı	Kanun (doğruluk, adalet)	Hükümdar
Ay Toldı	Saadet (Mutluluk, talih, devlet, kut)	Vezir
Ögdülmiş	Akıl (anlayış, bilgi)	Vezirin oğlu
Odgurmuş	Akıbet (kanaat, yaşamın sonu)	Vezirin kardeşi

Kutadgu Bilig Yazarı Yusuf Has Hacıp Kimdir Hayatı Biyografisi

(1017-1077) Yusuf Has Hacıp, İslam Etkisindeki Türk edebiyatının eseri günümüze kadar gelebilen ilk şairidir. XI. yüzyıl şairlerinden olan Yusuf Has Hacıp, bugünkü Kırgızistan'da Çu Irmağı vadisinde bulunan Balasagun'da doğmuştur. İyi bir öğrenim gören şair, çağdaş bilimlerin yanı sıra Arapça ve Farsçaya da hâkimdir.

Dil, edebiyat ve kültür tarihimiz açısından büyük önem taşıyan Kutadgu Bilig'i Karahanlı hükümdarı Uluğ Kara Buğra Han'a sunmuştur. Beğenilen eseri sayesinde "ulug has hâciblik" (başmâbeyincilik-dönemin dışişleri bakanlığı) makamına getirilmiştir. Bundan sonraki ömrünü devlet hizmetinde geçirmiştir.